Nu recunosc alt semn al superiorităţii decît bunătatea. (Ludwig van Beethoven)

Dreptul

Săptămînal juridic

ISSN 1857-3185

VINERI

5 iulie

2013

Anul XII

nr. 25 (476)

8 pagini – 4,10 lei

E-mail: dreptul_pravo@yahoo.com

Poziţia privind recomandarea Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea semnului calificativ al art.188 alin.(1) CP – tâlhăria însoţită de violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate”, nr.51 din 20.06.2013

pag. 2-5

Avocat parlamentar: Statul trebuie să întreprindă acţiuni hotărîte şi operative în vederea îmbunătăţirii cadrului normativ în domeniul malpraxisului medical

pag. 5

Felicitări

Profesorul Gheorghe AVORNIC – un om de succes, un om de valoare

Colectivul Universităţii de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere” aduce cordiale felicitări Domnului Rector Gheorghe Avornic, doctor habilitat în drept, profesor universitar, cu ocazia zilei de naştere.

La cele 50 de primăveri împlinite, Vă dorim şi 50 de toamne bogate.

Mergeţi mai departe, atunci cînd toţi aşteaptă să renunţaţi,
Nu lăsaţi să se topească tăria care o posedaţi,
S-aveţi oricînd în drum un soare zîmbitor,
S-aveţi alături chipuri dragi şi-un înger păzitor!

La Mulţi Ani!

Cu profund respect,
Colectivul USPEE „Constantin Stere”

Уважаемый Георгий Константинович!
Дорогой Георгий!

От имени Международного союза юристов и себя лично сердечно поздравляю Вас со славным событием в Вашей жизни - пятидесятилетием со дня рождения.

Ваши коллеги и друзья знают и ценят Вас как высокого профессионала, талантливого юриста и организатора, видного ученого, замечательного человека, надежного товарища.

В любом деле: будь то адвокатская, преподавательская, научная или организаторская деятельность, Вас отличают беззаветное служение Закону и Справедливости, творческая самоотдача, неординарность и целеустремленность.

Вы по праву заслужили высокий авторитет среди коллег не только в Республике Молдова, но и на международной арене. Вас по достоинству не раз избирают руководителем союза юристов Республики Молдова и на протяжении многих лет в состав высшего руководства Международного союза юристов.

Ваш личный вклад, активное участие в развитии международных профессиональных связей юристов, укреплении сотрудничества юристов стран Содружества Независимых Государств, заслуженно был отмечен Высшей юридической премией «Фемида» и другими высокими наградами.

Мы гордимся, особо ценим и дорожим дружбой с Вами. Всех кто знаком с Вами, восхищают Ваши человеческие качества: интеллигентность, высокая эрудиция, доброжелательность, сердечность.

Для всех, кто хоть раз побывал в Молдове, остаются незабываемыми дни, полные ярких впечатлений, теплого товарищеского общения с Вами, хлебосольства и гостеприимства, проявленная Вами душевная щедрость.

Желаем Вам, дорогой Георгий Константинович, доброго здоровья, благополучия, успехов во всех делах и свершениях.

Счастья Вам и всем Вашим родным и близким.

Ещё раз от души поздравляю Вас с Юбилеем и всегда остаюсь Вашим искренним другом.

С глубоким уважением, ***А.А. Требков***

Союз юристів України

Харківська обласна організація

Україна, 61058, м. Харків, вул. Данилевського, 32-б, телефон/факс:0-57-700- 51-20, e-mail: lawyers@nv.kharkov.ua

Президенту Союза юристов в Республике Молдова,
Ректору Университета Европейских Политических и Экономических Наук «Constantin Stere»
профессору, доктору хабилитату права
Аворнику Г.К.

Уважаемый Георгий Константинович!

Примите сердечные поздравления по случаю 50-летия со Дня Вашего Рождения! Вас вырастила и воспитала Молдавская Земля, богатая на славные традиции и искренних, трудолюбивых людей.

Свой юбилей Вы встречаете достойно, про что свидетельствует Ваша неисчерпаемая энергия, энтузиазм и высокое профессиональное мастерство.

Не многим более 20-ти лет Вы прошли путь от студента Государственного университета в городе Кишиневе до университетского профессора, доктора хабилитата права. Ваши научные изыскания, участия в международных конференциях нашли воплощение в многочисленных монографиях и публикациях, ставших достоянием мирового сообщества, достойно оцененных в аспекте теоретической и практической пользы в области защиты прав человека и гражданина, развития правового государства. А участием в национальных и международных проектах Вы зарекомендовали себя как разносторонний, внимательный и принципиальный человек, готовым чутко и с пониманием относиться к окружающим, чем и заслужили авторитет и уважение коллег и друзей, которые верят Вам и поддерживают во всём.

Результатом Вашего самоотверженного труда Союз юристов в Республике Молдова получил заслуженное развитие, подтверждением чего, несомненно, являются участие в законопроектной работе, многочисленные научные семинары, конференции и встречи, проведенные на высшем уровне, а также международные соглашения о сотрудничестве. Следует отметить Ваш весомый вклад в повышение уровня правовой культуры населения.

Ваше слово никогда не расходилось с делом, Ваше дело – это Ваша жизнь, достойная подражания.

В этот праздничный день, дорогой Георгий Константинович, от имени всего 35-ти тысячного коллектива Харьковской областной организации Союза юристов Украины, а также от меня лично, искренне и с огромным удовольствием поздравляю Вас с днем рождения! Желаю Вам доброго здоровья, активного долголетия, успехов и неисчерпаемого вдохновения. Счастья Вам и Вашей замечательной семье!

С глубоким уважением,
Председатель
Харьковской областной организации
Союза юристов Украины ***В.В. КРИВОБОК***

04.07.2013

Jubileu

Justiţia – vocaţia unei vieţi

Se spune că un om ales cuprinde expresia mai multor însuşiri. Or, cei care îl cunosc pe profesorul Gheorghe Avornic, doctor habilitat în drept, savant cu reputaţie recunoscută atît pe plan naţional, cît şi pe plan internaţional, care în aceste splendide zile de cuptor îşi sărbătoreşte frumosul jubileu, susţin cu vehemenţă că domnia sa posedă acel spectru de valori, graţie căruia a reuşit să atingă culmi înalte, întrucît e aproape imposibil să găseşti în aceeaşi personalitate şi onestitate, şi seriozitate, credinţă, perseverenţă, modestie, bun simţ, obiectivitate, profesionalism, verticalitate, diplomaţie... Cu siguranţă, şirul superlativelor vizavi de persoana sa poate continua la infinit, şi acestea nu sînt elogii gratuite. E ceea ce simt apropiaţii, e ceea ce simt oamenii simpli cu care interacţionează – lucru ce nu poate fi contestat de nimeni şi de nimic.

Ataşamentul faţă de tot ce este sfînt, pe care l-a moştenit de la părinţii săi credincioşi, îl ajută să înfrunte cu demnitate toate intemperiile, tot de la ei porneşte şi dragostea distinsului profesor faţă de adevăr şi dreptate, pentru care a luptat acerb dintotdeauna. De altfel, observăm că acest fapt a devenit expresia vieţii sale, înverşunîndu-se împotriva nedreptăţii, şi-a ales ca destin – justiţia. A apăra demnitatea umană este, poate, cel mai nobil şi mai minunat lucru, dar în acelaşi timp, şi cel mai complicat. Cu toate acestea, nimic nu îl opreşte să pună mai presus de orice, valoarea omului. Posibil că şi în acest caz, credinţa în Dumnezeu, ce o poartă în suflet, şi-a spus cuvîntul, dat fiind că omul este o creaţie a Divinităţii, ce trebuie protejată. Prin urmare, simţind în suflet această chemare, vine ca un luptător înflăcărat să spulbere orice oază negativă.

Şi cum o aniversare presupune a rezuma ceva, privind lucrurile în retrospectivă, constatăm că distinsul profesor Gheorghe Avornic se poate mîndri cu reuşitele sale. Dar nici nu este posibil altfel, pentru că îl caracterizează o energie şi o dragoste de muncă specială. Îi place diversitatea. De aceea, îl întîlnim oriunde – în sălile de judecată – în roba de avocat, îl putem vedea în aulele Universităţii de Studii Politice şi Economice Europene „Constantin Stere" din Moldova, al cărei rector este, precum şi în cele ale Facultăţii de Drept a Universităţii de Stat, unde manifestă exigenţă, seriozitate, nobleţe şi oferă sprijin în afirmarea tinerilor, dornici de a deveni jurişti. Iar faptul că de la orele sale de curs studenţii nu obişnuiesc să lipsească confirmă că reuşeşte să captiveze prin ideologii dinamice şi de actualitate, fundamentate pe rigoare intelectuală şi informare temeinică. La fel, mai este implicat în diverse activităţi suplimentare, iar în zilele de odihnă, tot în birou îl găsim, lucrînd asupra a noi proiecte. Întrebat fiind cum de le reuşeşte pe toate, răspunde prompt că – aceasta îi dă forţă şi îl face să îşi simtă sufletul împăcat.

Gheorghe Avornic se mai face remarcat şi prin deosebite abilităţi manageriale, ocupînd mereu funcţii înalte, avînd în subordinea sa colective care îl apreciază, şi pe care ştie să le consolideze, astfel încît să atingă cu succes toate dezideratele propuse, unul dintre ele fiind şi echipa noastră.

Nu e de renegat nici contribuţia dumnealui la ridicarea nivelului de cultură juridică a societăţii. În atare sens, remarcăm organizarea la cel mai înalt nivel, sub tutela sa, a nenumăratelor acţiuni menite să susţină nu doar profesioniştii din jurisprudenţă, ci chiar şi cetăţenii simpli, ca şi ei să-şi cunoască şi să-şi apere drepturile şi libertăţile fundamentale.

Reuşitele omagiatului s-au soldat cu cele mai înalte distincţii, titluri academice şi menţiuni acordate atît în ţară, cît şi peste hotarele ei. Ele reprezintă adevăraţi indici de performanţă, dovadă a profundei pregătiri profesionale, a unei cunoaşteri temeinice şi detaliate a domeniului în care s-a afirmat, demonstrînd pretutindeni competenţă şi pricepere ireproşabilă.

Ar fi păcat să nu vorbim în aceste clipe de sărbătoare despre ceea ce îl distinge pe profesorul Avornic de alte personalităţi – inegalabilele calităţi morale. Fiind implicat în atîtea acţiuni filantropice, spune că îşi simte sufletul vibrînd de armonie, atunci cînd pune pe prim plan bunăstarea celor mai trişti.

Exemplul său de hărnicie, entuziasm şi dăruire de sine pentru binele societăţii demonstrează că Gheorghe Avornic nu este doar un om de succes, ci şi un om de valoare. De aceea, la popas aniversar, ne alăturăm tuturor celor care omagiază, în aceste zile, personalitatea domniei sale, exprimîndu-ne consideraţiunea şi recunoştinţa pentru tot ce face. Îi urăm sănătate, inspiraţie şi noi forţe creative, întru a-şi continua activitatea bogată, multe bucurii de la cei dragi inimii, împliniri frumoase şi succese remarcabile.

La Mulţi Ani!

Cu respect,
Echipa Dreptul şi Revista Naţională de Drept

Poziţia privind recomandarea Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea semnului calificativ al art.188 alin.(1) CP – tâlhăria însoţită de violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate", nr.51 din 20.06.2013

La 20.06.2013, Curtea Supremă de Justiţie a Republicii Moldova a adoptat Recomandarea nr.51 „Cu privire la aplicarea semnului calificativ al art.188 alin.(1) CP – tâlhăria însoţită de violenţă periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate"[1] (în continuare – Recomandarea CSJ nr.51/2013). Întrucât în textul actului în cauză este vizată una dintre lucrările al cărei coautor sunt[2], nu pot să nu-mi exprim poziţia vizavi de conţinutul Recomandării CSJ nr.51/2013.

Această recomandare se încheie cu o formulare care-i exprimă esenţa: *„Curtea Supremă de Justiţie recomandă că în cazul calificării faptelor persoanei învinuite în baza art.188 alin.(1) CP – săvârşirea tâlhăriei prin atacul asupra unei persoane în scopul sustragerii bunurilor, însoţit de violenţă periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate, se înţelege acea violenţă prin care s-au provocat vătămări corporale de grad mediu ori grave. În cazul când, în rezultatul acţiunilor făptuitorului, care în scopul acaparării bunurilor a aplicat violenţă fizică urmată de cauzarea vătămărilor corporale uşoare cu dereglarea sănătăţii de scurtă ori lungă durată, asemenea violenţă nu se consideră periculoasă pentru viaţă ori sănătate, astfel că acţiunile urmează a se califica ca jaf".*

Înainte de a se ajunge la această formulare, în textul Recomandării CSJ nr.51/2013, se prezintă anumite argumente. În cele ce urmează, le voi reproduce în întregime: *„Până la moment, instanţele de judecată, la soluţionarea cazurilor penale privind infracţiunea prevăzută de alin.(1) art.188 CP, se conduc de explicaţiile pct.6 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor" potrivit cărora în sensul dispoziţiilor art.188 CP, drept violenţă periculoasă pentru viaţă şi sănătate (art.188 alin.(1), art.189 alin.(3) lit.c) CP) urmează a fi considerată vătămarea uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, urmată de o dereglare de scurtă durată a sănătăţii, sau vătămarea medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, care a fost urmată de dereglare de lungă durată a sănătăţii.*

Această explicaţie, care s-a format şi expune o practică judiciară mai veche, de până la punerea în aplicare a Noului Cod penal (2003), având în vedere şi un act normativ de apreciere medico-legală a gravităţii vătămărilor corporale, care nu mai este în vigoare, contravine unor norme penale, inclusiv prevederilor art.152 CP, potrivit cărora o vătămare intenţionată (nu mai vorbind de cea uşoară cu dereglarea sănătăţii de scurtă durată), a integrităţii corporale sau a sănătăţii de grad mediu nu se consideră una periculoasă pentru viaţă, precum şi prevederilor Regulamentului de apreciere medico-legală a gravităţii vătămărilor corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătăţii nr.99 din 27.06.2003, modificat prin ordinul Ministerului Sănătăţii nr.654 din 16.08.2011.

Potrivit pct.24 din Ordin, gradul de gravitate al vătămărilor corporale după criteriul dereglării sănătăţii se determină conform timpului necesar pentru restabilirea sănătăţii în funcţie de volumul şi caracterul lezional, care se apreciază în zile, iar conform pct.27 drept periculoase pentru viaţă sunt considerate vătămările corporale, care prezintă pericol iminent-imediat, tardiv sau potenţial, ca leziunea să determine moartea, indiferent dacă acest pericol a fost înlăturat printr-un tratament medical sau datorită reactivităţii individuale a organismului, vătămări care sunt enumerate în pct.28 al Regulamentului. Potrivit acestui act normativ vătămările corporale de grad mediu sau cele uşoare cu dereglarea sănătăţii de lungă ori de scurtă durată nu sunt considerate ca periculoase pentru viaţa persoanei.

Totodată, este necesar de remarcat că explicaţia din pct.6 din Hotărârea Plenului sus-citată, privind încadrarea juridică a infracţiunii de tâlhărie după calificativul discutat, contravine unei alte explicaţii de orientare a instanţelor de judecată, referitor la aprecierea prezenţei elementului constitutiv al infracţiunii aplicarea violenţei periculoase pentru viaţă ori sănătate, din pct.5.3 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.37 din 22.11.2004, cu modificările ulterioare „Cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane

şi traficul de copii", unde instanţelor de judecată li s-a explicat că în cazul calificării faptelor în baza art.165 alin.(2) lit.f) – aplicarea violenţei periculoase pentriu viaţa, sănătatea fizică sau psihică a persoanei, se explică „că prin violenţa periculoasă pentru viaţă şi sănătatea fizică sau psihică a persoanei se înţelege vătămarea intenţionată gravă ori medie, prevăzute de art.151 şi 152 CP".

„Opinia, potrivit căreia, infracţiunea prevăzută de art.188 alin.(1) CP, poate exista numai atunci când violenţa periculoasă pentru viaţă ori sănătate este nu mai jos de gradul vătămărilor corporale medii ori grave, este împărtăşită şi de doctrina penală (Sergiu Brînza, Vitalie Stati. Drept penal, Partea specială. V.1, Chişinău, 2011, pag.643) (subl. ne aparţine – n.a.)".

În urma analizei argumentelor evocate mai sus, consider necesară prezentarea următoarelor argumente:

1. În cadrul lucrării *Drept penal. Partea specială*, vol. I, Chişinău, Tipografia Centrală, 2011, p.643 (autori: S.Brînza, V.Stati) **nu** este exprimată opinia potrivit căreia infracţiunea prevăzută la alin.(1) art.188 CP RM poate exista numai atunci când violenţa periculoasă pentru viaţă ori sănătate este nu mai jos de gradul vătămărilor corporale medii ori grave. În realitate, la pagina specificată a lucrării în cauză, în contextul analizei infracţiunii prevăzute la alin.(1) art.188 CP RM, se menţionează: „Înţelesul noţiunii „violenţă periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei" este cel prezentat cu ocazia examinării infracţiunii prevăzute la lit.f) alin.(2) art.165 CP RM. De aceea, facem trimitere la explicaţiile corespunzătoare".

La pag.355 a aceleiaşi lucrări în legătură cu examinarea caracteristicilor traficului de fiinţe umane săvârşit cu aplicarea violenţei periculoase pentru viaţa, sănătatea fizică sau psihică a persoanei (lit.f) alin.(2) art.165 CP RM), se menţionează: „În contextul infracţiunii examinate, prin „violenţă periculoasă pentru viaţa, sănătatea fizică sau psihică a persoanei" se are în vedere violenţa care s-a soldat cu **vătămarea** medie **sau uşoară** (subl. ne aparţine – *n.a.*)[3] a integrităţii corporale sau a

[1] Recomandarea „Cu privire la aplicarea semnului calificativ al art.188 alin.(1) CP – tâlhăria însoţită de violenţă periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate", nr.51 din 20.06.2013 // http://despre.csj.md/index.php/despre-curtea-suprema-de-justitie/mass-media-si-relatiile-cu-publicul/100-recomandarea-csj-cu-privire-la-aplicarea-semnului-calificativ-al-art-188-alin-1-cp-tilharia-insotita-de-violenta-periculoasa-pentru-viata-sau-sanatatea-persoanei-agresate.

[2] Se are în vedere: Brînză S., Stati V. *Drept penal. Partea specială*, vol. I şi II, Tipografia Centrală, Chişinău, 2011.

[3] În vederea asigurării unei precizii juridice, trebuie de recunoscut că integritatea corporală, ca valoare socială distinctă, este cea lezată în cazul faptelor specificate la alin.(1) şi (2) art.78 „Vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale" din Codul contravenţional al Republicii Moldova. Nu şi în cazul faptei prevăzute la alin.(3) art.78 al Co-

sănătăţii ori care, deşi nu a cauzat aceste urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viaţa şi sănătatea victimei... Aşadar, atât vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, cât şi vătămarea intenţionată medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, intră sub incidenţa prevederii de la lit.f) alin.(2) art.165 CP RM. Violenţa de o intensitate mai redusă intră sub incidenţa prevederii de la lit.a) alin.(1) art.165 CP RM, întrucât este nepericuloasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei".

Mai mult, în toate cazurile (fără excepţie), atunci când, în cadrul lucrării citate mai sus, obiectul investigaţiei l-a constituit o infracţiune sau alta presupunând aplicarea violenţei periculoase pentru viaţa sau sănătatea persoanei, am susţinut consecvent ideea conform căreia violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei se poate concretiza în vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii[4].

Argumente în susţinerea ideii că violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei se poate concretiza în vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii au fost aduse şi în alte lucrări.

De exemplu, am menţionat că „în sensul alin.(3) art.192[1] CP RM, prin «violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea victimei» trebuie de înţeles violenţa soldată cu vătămarea uşoară sau medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, ori care, deşi nu a cauzat asemenea urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viaţa sau sănătatea victimei"[5].

De asemenea, după E. Visterniceanu, „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea victimei, ca indiciu al laturii obiective a tuturor variantelor de tâlhărie, evaluată în funcţie de urmările prejudiciabile şi metoda de operare, reprezintă violenţa fizică ce s-a soldat cu vătămarea gravă, medie sau uşoară a integrităţii corporale a victimei sau cu o tulburare de scurtă durată a sănătăţii acesteia care a atras după sine pierderea neînsemnată, dar stabilă, a capacităţii de muncă, sau care, deşi nu a cauzat aceste urmări, reprezintă la momentul aplicării ei, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viaţa sau sănătatea victimei... Pericolul pe care îl prezintă violenţa pentru viaţa sau sănătatea victimei este criteriul principal care deosebeşte tâlhăria de jaful săvârşit cu aplicarea violenţei nepericuloase pentru viaţa sau sănătatea persoanei sau cu ameninţarea aplicării unei asemenea violenţe (lit.e) alin.(2) art.187 CP RM din 2002). Acest criteriu este mijlocul optim de diferenţiere după caracterul prejudiciabil al celor două forme „violente" ale sustragerii, susamintite... Revenind la caracterizarea violenţei periculoase pentru viaţă sau sănătate, menţionăm că această violenţă, concretizată în vătămarea gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, constituie una dintre circumstanţele agravante ale tâlhăriei. Spre deosebire de aceasta, violenţa periculoasă pentru viaţă sau sănătate, concretizată în vătămarea medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, reprezintă indicele variantei-tip a tâlhăriei"[6].

În acelaşi făgaş, V.Berliba, S.Cernomoreţ şi A.Paladii afirmă: „Violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei în cazul samavolniciei include: 1) vătămările grave: prezenţa pericolului pentru viaţă; anumite consecinţe posttraumatice, primejdioase pentru viaţă – pierderea anatomică a unui organ sau a funcţiei lui; întreruperea posttraumatică a sarcinii; desfigurarea ireparabilă a feţei; infirmitatea psihică postagresională; incapacitatea generală de muncă cu caracter permanent, în volum considerabil, dar nu mai mic de 33%; 2) vătămările medii: caracterizate prin lipsa pericolului pentru viaţă, dereglarea sănătăţii de lungă durată (dacă timpul necesar pentru restabilirea sănătăţii este mai mult de 21 de zile), incapacitatea permanentă considerabilă de muncă, adică o incapacitate generală de muncă în volum de până la 33%; 3) vătămările uşoare: caracterizate prin dereglarea sănătăţii de scurtă durată (timpul necesar pentru restabilirea sănătăţii fiind de până la 21 de zile) şi incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă – o incapacitate generală de muncă în volum de până la 10%"[7].

La rândul său, I.Hadîrcă relevă: „Vătămarea uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii nu poate fi, prin excelenţă, considerată violenţă nepericuloasă pentru viaţă sau sănătate. În realitate, violenţa nepericuloasă pentru viaţă sau sănătate constă în: cauzarea intenţionată a leziunii corporale, care nu a avut drept urmare nici o dereglare de scurtă durată a sănătăţii, nici o pierdere neînsemnată şi stabilă a capacităţii de muncă; aplicarea intenţionată a loviturilor sau săvârşirea altor acţiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă acestea nu au creat pericol pentru viaţa sau sănătatea victimei. Vătămarea uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii se raportează la noţiunea „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei" (utilizată inclusiv la lit.b) alin.(3) art.217[4] CP RM. Prin „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei" se înţelege aplicarea violenţei care s-a soldat cu vătămarea gravă, medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, ori care, deşi nu a cauzat aceste urmări prejudiciabile, constituie la momentul aplicării ei, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viaţa sau sănătatea victimei"[8].

Din punctul de vedere al lui V.Manea, „prin «violenţă periculoasă pentru viaţă sau sănătate» se înţelege aplicarea violenţei care s-a soldat cu vătămarea medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, ori care, deşi nu a cauzat aceste urmări prejudiciabile, constituie la momentul aplicării ei, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viaţa sau sănătatea victimei. Vătămarea gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii nu poate fi raportată la violenţa periculoasă pentru viaţă sau sănătate, aplicată în contextul infracţiunii prevăzute la art.286 CP RM. Mai bine zis, nu mai poate fi raportată. Aceasta se datorează modificărilor operate prin Legea Republicii Moldova pentru modificarea şi completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 18.12.2008"[9],[10].

După R.Ştefănuţ, în cazul variantei agravate de la alin.(2) art.179 CP RM, în mod adiacent, „sunt lezate relaţiile sociale referitoare la integritatea corporală sau sănătatea persoanei în acel caz când infracţiunea de violare de domiciliu presupune aplicarea violenţei. Dacă se aplică violenţa nepericuloasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei, în plan secundar, se aduce atingere relaţiilor sociale cu privire la integritatea corporală a persoanei. Dacă se aplică violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei, în plan secundar, se aduce atingere relaţiilor sociale cu privire la sănătatea persoanei"[11].

În viziunea lui V.Chiriţă, „în art.280 alin.(2) lit.f) CP, în calitate de semn calificativ al luării de ostatici este prevăzută metoda de comitere a infracţiunii date, care demonstrează gradul prejudiciabil sporit al luării sau reţinerii persoanei în calitate de ostatic cu aplicarea violenţei periculoase pentru viaţa sau sănătatea persoanei. Violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei este considerată violenţa intenţionată care provoacă o stare ce pune în pericol viaţa şi poate aduce daune sănătăţii persoanei. În conformitate cu pct.6 din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr.23 din 28.06.2004[12], prin «violenţă periculoasă pentru viaţă şi sănătate» urmează să se înţeleagă vătămarea uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, urmată de o dereglare de scurtă durată a sănătăţii, sau vătămarea medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, care a fost urmată de dereglarea de lungă durată a sănătăţii, precum şi alte acţiuni care, deşi nu au pricinuit vătămările menţionate, au creat la momentul aplicării lor un pericol real pentru viaţa şi sănătatea victimei"[13].

De asemenea, S.Crijanovschi opinează: „Cu ocazia cercetării circumstanţei agravante de la lit.c) alin.(2) art.189 CP RM, am susţinut şi demonstrat că înţelesul adevărat al noţiunii „«violenţă nepericuloasă pentru viaţă sau sănătate» nu poate implica vătămarea intenţionată uşoară sau medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii; or, în această conjunctură, se creează un pericol pentru sănătatea victimei. Astfel privite lucrurile, vătămarea intenţionată uşoară sau medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii corespunde violenţei periculoase pentru viaţă sau sănătate, deci ele se atribuie acţiunii adiacente de la lit.c) alin.(3) art.189 CP RM"[14].

Şi astfel de exemple pot continua. Prin prezentarea unor asemenea exemple, nu am dorit decât să demonstrez lipsa unei temelii doctrinare în cazul Recomandării CSJ nr.51/2013. Or, opiniile reproduse mai sus aparţin unor oameni de ştiinţă care deţin grade ştiinţifice de doctor în drept (sau de doctor habilitat în drept). Din motive necunoscute, aceste opinii nu au contat în procesul de elaborare a Recomandării CSJ nr.51/2013.

2. În partea de motivare a Recomandării CSJ nr.51/2013, se specifică printre altele: *„Până la moment, instanţele de judecată, la soluţionarea cazurilor penale privind infracţiunea prevăzută de alin.(1) art.188 CP, se conduc de explicaţiile pct.6 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor" potrivit cărora în sensul dispoziţiilor art.188 CP, drept violenţă periculoasă pentru viaţă şi sănătate (art.188 alin.(1), art.189 alin.(3) lit.c) CP) urmează a fi considerată vătămarea uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, urmată de o dereglare de scurtă durată a sănătăţii, sau vătămarea medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, care a fost urmată de dereglarea de lungă durată a sănătăţii".*

Hotărârea cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr.23 din 28.06.2004, a fost adoptată de către Plenul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova. Conform lit.c) art.16 al Legii Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiţie, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 26.03.1996[15], Plenul CSJ examinează rezultatele generalizării practicii judiciare şi adoptă hotărâri cu caracter explicativ.

Nici Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiţie, nici Codul de procedură penală, nici un alt act legislativ nu stabileşte posibilitatea adoptării de recomandări de către Curtea Supremă de Justiţie. Din această perspectivă, nu este clar nici statutul, nici forţa juridică a unor asemenea acte. De aceea, oricare judecător este în drept să se întrebe: luând în consideraţie contradicţia vădită dintre Recomandarea CSJ nr.51/2013 şi pct.6 din Hotărârea Plenului CSJ a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr.23 din 28.06.2004, care dintre aceste două acte trebuie respectat? Această întrebare capătă o conotaţie aparte, dacă este privită prin prisma unor prevederi ale art.1 din Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 20.07.1995[16]: „judecătorii instanţelor judecătoreşti sunt independenţi, imparţiali şi inamovibili şi se supun numai legii" (alin.(1)); „Judecătorii iau decizii în mod independent şi imparţial şi acţionează fără nici un fel de restricţii, influenţe, presiuni, ameninţări sau intervenţii, directe sau indirecte, din partea oricărei autorităţi, **inclusiv judiciare** (subl. ne aparţine – *n.a.*)" (alin.(2)).

În afară de aceasta, întrebarea pe care şi-o poate adresa oricare justiţiabil este: atunci când Curtea Supremă de Justiţie adoptă un act care vine în contradicţie vădită cu un alt act adoptat de ea însăşi, va creşte sau va scădea gradul de încredere a justiţiabilului faţă de organul suprem al puterii judecătoreşti?

3. În continuare, în partea de motivare a Recomandării CSJ nr.51/2013, se specifică *inter alia*: *„Această explicaţie, care s-a format şi expune o practică judiciară mai veche, de până la punerea în aplicare a Noului Cod penal (2003), având în vedere şi un act normativ de apreciere medico-legală a gravităţii vătămărilor corporale, care nu mai este în vigoare, contravine unor norme penale, inclusiv prevederilor art.152 CP, potrivit cărora o vătămare intenţionată (nu mai vorbind de cea uşoară cu dereglarea sănătăţii de scurtă durată), a integrităţii corporale sau a sănătăţii de grad mediu nu se consideră una periculoasă pentru viaţă".*

În primul rând, nu este clar ce înseamnă „o practică judiciară mai veche"? Consider că, în condiţiile edificării unui stat de drept, important este dacă soluţiile de practică judiciară sunt sau nu conforme legii, nu dacă sunt „vechi" sau „noi".

În al doilea rând, pune în gardă secvenţa din Recomandarea CSJ nr.51/2013, potrivit căreia explicaţia din pct.6 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr.23 din 28.06.2004 ar contraveni unor norme penale, inclusiv prevederilor art.152 CP RM.

Consider că Recomandarea CSJ nr.51/2013 este cea care contravine unor norme penale. Iată argumentele în sprijinul acestei afirmaţii: din motive neclare, referindu-se la noţiunea „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei", autorii Recomandării CSJ nr.51/2013 vorbesc numai despre pericolul pentru viaţă, însă omit să vorbească despre pericolul pentru sănătate al violenţei aplicate. Aceasta o confirmă următoarea secvenţă din Recomandarea CSJ nr.51/2013: *„Potrivit pct.24 din Ordin, gradul de gravitate al vătămărilor corporale după criteriul dereglării sănătăţii se determină conform timpului necesar pentru restabilirea sănătăţii în funcţie de volumul şi caracterul lezional, care se apreciază în zile, iar conform pct.27 drept pericu-*

(Continuare în pag. 4)

dului contravenţional. Această faptă este prototipul infracţiunii care a fost prevăzută la art.153 CP RM, pentru că se exprimă în „vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale care a provocat o dereglare de scurtă durată a sănătăţii sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă, a capacităţii de muncă". S-a strecurat o inexactitate în această formulare: odată ce se provoacă dereglarea sănătăţii, nu este corect a se afirma că vătămată este o altă valoare socială – integritatea corporală. Sferele celor două noţiuni – „sănătatea persoanei" şi „integritatea corporală a persoanei" – nu se intersectează. Aceste noţiuni sunt complementare. Aşa cum există complementaritate între noţiunile „sănătatea persoanei" şi „viaţa persoanei". Noţiuni care, de asemenea, nu se intersectează.

Pentru mai multe detalii, în acest sens, a se vedea: Brînza S. *Problemele interpretării şi aplicării prevederilor de la alin.(1) art.151 şi alin.(1) art.152 CP RM*, în *Revista Naţională de Drept,* 2010, nr.3, p.2-14.

4 În acest sens, a se vedea: Brînza S., Stati V. *Drept penal. Partea specială,* vol. I, Tipografia Centrală, Chişinău, 2011, p.364, 477, 678, 697, 872; *Ibidem,* vol. II, p.499, 564, 575, 1039, 1050.

5 Stati V. *Infracţiuni în care mijlocul de transport apare ca obiect material sau ca mijloc de săvârşire a infracţiunii,* CEP USM, Chişinău, 2010, p.67.

6 Visterniceanu E. Răspunderea penală pentru tâlhărie. – Tipografia Centrală, Chişinău, 2006, p.112-113.

7 Berliba V., Cernomoreţ S., Paladii A. *Răspunderea penală pentru infracţiunea de samavolnicie*, Totex-Lux, Chişinău, 2006, p.62-63.

8 Hadîrcă I. *Răspunderea pentru infracţiunile săvârşite în sfera circulaţiei substanţelor narcotice, psihotrope, a analoagelor şi precursorilor acestora,* CEP USM, Chişinău, 2008, p.150-151.

9 *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.41-44.

10 Manea V., *Răspunderea penală pentru acţiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor*, CEP USM, Chişinău, 2010, p.138.

11 Ştefănuţ R., *Infracţiunea de violare de domiciliu în legislaţia Republicii Moldova şi în cea a României. Studiu de drept comparat*, CEP USM, Chişinău, 2011, p.121-122.

12 *Buletinul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova,* 2004, nr.8, p.5-11.

13 Chiriţă V., *Analiza juridico-penală şi criminologică a infracţiunii de luare de ostatici:* Teză de doctor în drept, Chişinău, 2011, p.103.

14 Crijanovschi S., *Aspecte teoretice şi practice ale infracţiunii de şantaj,* CEP USM, Chişinău, 2012, p.202-203.

15 *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 1996, nr.32; 2013, nr.15-17.

16 *Ibidem*, 1995, nr.59-60; 2013, nr.15-17.

Poziţia privind recomandarea Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea semnului calificativ al art.188 alin.(1) CP – tâlhăria însoţită de violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei agresate”, nr.51 din 20.06.2013

(Continuare din pag. 3)

loase pentru viaţă sunt considerate vătămările corporale, care prezintă pericol iminent-imediat, tardiv sau potenţial, ca leziunea să determine moartea, indiferent dacă acest pericol a fost înlăturat printr-un tratament medical sau datorită reactivităţii individuale a organismului, vătămări care sunt enumerate în pct.28 al Regulamentului. Potrivit acestui act normativ vătămările corporale de grad mediu sau cele uşoare cu dereglarea sănătăţii de lungă ori de scurtă durată ***nu sunt considerate ca periculoase pentru viaţa persoanei*** (subl. ne aparţine – *n.a.*)”.

O asemenea interpretare „trunchiată” este cel puţin ciudată, luând în consideraţie faptul că, în textul art.188 CP RM, legiuitorul utilizează conjuncţia disjunctivă „sau” pentru a delimita pericolul pentru sănătate al violenţei aplicate de pericolul pentru viaţă al violenţei aplicate. În dispoziţia art.188 CP RM este utilizată nu sintagma „violenţa periculoasă pentru viaţa persoanei”, dar sintagma „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei”. A ignora aceasta înseamnă a ocupa *de facto* locul legiuitorului, prin arogarea competenţei exclusive de legiferare acordate acestuia.

Totodată, atenţionez că autorii Recomandării CSJ nr.51/2013 admit o confuzie regretabilă: pericolul pentru viaţă, ca indicator (criteriu) al vătămării grave, îl confundă cu pericolul pentru viaţă sau sănătate al violenţei, care este aplicată în contextul infracţiunii de tâlhărie. Dacă e să urmăm logica autorilor Recomandării CSJ nr.51/2013, atunci sub incidenţa noţiunii „violenţa periculoasă pentru viaţă sau sănătate” nu ar trebui să nimerească nici măcar vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, care a provocat pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui alt organ ori încetarea funcţionării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătăţii, însoţită de pierderea stabilă a cel puţin o treime din capacitatea de muncă, ori care a condus la întreruperea sarcinii sau la o desfigurare iremediabilă a feţei şi/sau a regiunilor adiacente. Or, din Regulamentul Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravităţii vătămării corporale, nr.199 din 27.06.2003[17], rezultă că o asemenea vătămare intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii **nu este periculoasă pentru viaţă**: „vătămările corporale grave pot fi calificate numai în baza următoarelor criterii: prezenţa pericolului pentru viaţă; anumite consecinţe posttraumatice, **neprimejdioase pentru viaţă** (subl. ne aparţine – *n.a.*) – pierderea anatomică a unui organ sau a funcţiei lui; întreruperea posttraumatică a sarcinii; desfigurarea ireparabilă a feţei; infirmitatea psihică postagresională; incapacitatea generală de muncă cu caracter permanent, în volum considerabil, dar nu mai mic de 33%” (pct.26); „vătămări corporale grave calificate în baza consecinţelor **neprimejdioase pentru viaţă** (subl. ne aparţine – *n.a.*): pierderea anatomică a unui organ sau a funcţiei lui: pierderea vederii...” (pct.53-55)[18].

În plus, în dispoziţia de la alin.(1) art.152 CP RM, se menţionează: „Vătămarea intenţionată medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, **care nu este periculoasă pentru viaţă** (subl. ne aparţine – *n.a.*) şi nu a provocat urmările prevăzute la art.151, dar care a fost urmată fie de dereglarea îndelungată a sănătăţii, fie de o pierdere considerabilă şi stabilă a mai puţin de o treime din capacitatea de muncă”. Din această subliniere, rezultă că nici vătămarea intenţionată medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii nu este periculoasă pentru viaţă. Deci, urmând concepţia autorilor recomandării, vătămarea intenţionată medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii nu ar trebui, de asemenea, considerată formă a violenţei periculoase pentru viaţă sau sănătate.

În consecinţă, dacă e să urmăm logica autorilor Recomandării CSJ nr.51/2013, atunci sub incidenţa noţiunii „violenţa periculoasă pentru viaţă sau sănătate” ar trebui să nimerească numai vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, care este periculoasă pentru viaţă în accepţiunea pct.27-52 din Regulamentul Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravităţii vătămării corporale, nr.199 din 27.06.2003. O asemenea interpretare ar fi într-un dezacord vădit cu voinţa legiuitorului.

4. În cele ce urmează, în partea de motivare a Recomandării CSJ nr.51/2013, se menţionează printre altele: „*Această explicaţie... contravine... prevederilor Regulamentului de apreciere medico-legală a gravităţii vătămărilor corporale, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătăţii nr.99 din 27.06.2003, modificat prin ordinul Ministerului Sănătăţii nr.654 din 16.08.2011*”.

În continuare, să analizăm dacă este sau nu aşa. Conform pct.71 din Regulamentul Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravităţii vătămării corporale, nr.199 din 27.06.2003, criteriile de calificare a vătămărilor corporale uşoare sunt: a) dereglarea sănătăţii de scurtă durată; b) incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă.

În mod firesc, dereglarea **sănătăţii** de scurtă durată constituie un exemplu de violenţă periculoasă pentru viaţă **sau sănătate**. Nu este posibil ca dereglarea sănătăţii să nu implice un pericol pentru sănătate.

Consider că incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă reprezintă, de asemenea, un exemplu de violenţă periculoasă pentru viaţă sau sănătate. Ajungem la o asemenea concluzie în urma analizei Instrucţiunii privind modul de determinare a dizabilităţii şi capacităţii de muncă (Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă, nr.65 din 23.01.2013[19]): recunoaşterea unei persoane ca fiind cu dizabilităţi se efectuează de către Consiliul Naţional pentru Determinarea Dizabilităţii şi Capacităţii de Muncă sau structurile sale teritoriale, în baza criteriilor aprobate de Ministerul Muncii, Protecţiei Sociale şi Familiei, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Educaţiei (în cazul copiilor), şi include evaluarea complexă **a stării de sănătate a persoanei şi** a gravităţii deficienţelor funcţionale individuale provocate de afecţiuni, defecte, traume, care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare exprimate în raport cu funcţionarea psihosocială corespunzătoare vârstei, în cazul copiilor cu vârsta de până la 18 ani, şi solicitarea socioprofesională (păstrarea capacităţii de muncă), în cazul adulţilor apţi de muncă (pct.2); dizabilitate – termen generic pentru afectări/deficienţe, limitări de activitate şi restricţii de participare, care denotă aspectele negative ale interacţiunii dintre individ (**care are o problemă de sănătate**) şi factorii contextuali în care se regăseşte (factorii de mediu şi cei personali) (pct.3); persoanele, inclusiv copiii de până la 18 ani, sunt trimise spre expertizare sau reexpertizare în cadrul consiliilor teritoriale sau consiliilor specializate pentru determinarea dizabilităţii şi capacităţii de muncă de către instituţia medico-sanitară, prin fişa de trimitere (formularul F-088/e), aprobat de Ministerul Sănătăţii, în care sunt indicate **datele despre starea sănătăţii persoanei** supuse expertizării, reflectând gradul de reducere a funcţionalităţii organelor, sistemelor de organe şi a întregului organism, precum şi rezultatele măsurilor de tratament şi reabilitare (pct.5) etc.[20].

În concluzie, nu este cu putinţă ca incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă să nu implice un pericol pentru sănătate.

5. Mai departe, întru motivarea Recomandării CSJ nr.51/2013, se specifică *inter alia*: „*Totodată este necesar de remarcat că explicaţia din pct.6 din Hotărârea Plenului sus-citată, privind încadrarea juridică a infracţiunii de tâlhărie după calificativul discutat, contravine unei alte explicaţii de orientare a instanţelor de judecată, referitor la aprecierea prezenţei elementului constitutiv al infracţiunii aplicarea violenţei periculoase pentru viaţă ori sănătate, din pct.5.3 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr.37 din 22.11.2004, cu modificările ulterioare „Cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane şi traficul de copii”, unde instanţelor de judecată li s-a explicat că în cazul calificării faptelor în baza art.165 alin.(2) lit.f) – aplicarea violenţei periculoase pentriu viaţa, sănătatea fizică sau psihică a persoanei, se explică „că prin violenţa periculoasă pentru viaţă şi sănătatea fizică sau psihică a persoanei se înţelege vătămarea intenţionată gravă ori medie, prevăzute de art.151 şi 152 CP”*.

De ce autorii Recomandării CSJ nr.51/2013 consideră că, în disputa analizată, o explicaţie din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane şi traficul de copii, nr.37 din 22.11.2004[21], ar avea prioritate în raport cu o explicaţie din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor, nr.23 din 28.06.2004? Or, Recomandarea CSJ nr.51/2013 vizează infracţiunea de tâlhărie (care este o formă de sustragere), nu infracţiunile prevăzute la art.165 şi 206 CP RM.

Cât priveşte explicaţia din pct.5.3 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane şi traficul de copii, nr.37 din 22.11.2004, aceasta conţine anumite incongruenţe.

Astfel, explicaţia în cauză sugerează calificarea suplimentară în baza art.151 CP RM, atunci când violenţa, aplicată în contextul traficului de fiinţe umane, constă în vătămarea intenţionată gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii. Aceasta după ce se afirmă că prin „violenţă periculoasă pentru viaţa, sănătatea fizică sau psihică a persoanei” se înţelege vătămarea intenţionată gravă sau medie a integrităţii corporale.

Dacă vătămarea intenţionată gravă este parte integrantă a faptei prevăzute la lit.f) alin.(2) art.165 CP RM, de ce Plenul CSJ recomandă calificarea suplimentară în baza art.151 CP RM? Nu vine oare aceasta în dezacord cu regula fixată în art.118 CP RM, potrivit căreia „calificarea infracţiunilor în cazul concurenţei dintre o parte şi un întreg se efectuează în baza normei care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârşite”?

Totuşi, în contextul studiului de faţă, interesează mai mult o altă contradicţie: în Hotărârea Plenului CSJ cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane şi traficul de copii, nr.37 din 22.11.2004, nu există nici o explicaţie privitoare la vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, privită ca expresie a violenţei aplicate în contextul traficului de fiinţe umane. Şi atunci, care trebuie să fie soluţia de calificare în cazul în care recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane, cu sau fără consimţământul acesteia, în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forţate, pentru cerşetorie, în sclavie sau în condiţii similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activităţi criminale, de prelevare a organelor sau ţesuturilor, este săvârşită prin vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii?

Evitând să ofere răspunsul la această întrebare, autorii Hotărârii Plenului CSJ cu privire la practica aplicării legislaţiei în cauzele despre traficul de fiinţe umane şi traficul de copii, nr.37 din 22.11.2004, exclud din start chiar şi posibilitatea ipotetică a aplicării unei asemenea forme a violenţei în contextul traficului de fiinţe umane.

În realitate, vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii reprezintă o expresie a violenţei periculoase pentru viaţa sau sănătatea persoanei. Deci, intră sub incidenţa dispoziţiei de la lit.f) alin.(2) art.165 CP RM. Violenţa, a cărei gravitate este sub pragul vătămării intenţionate uşoare a integrităţii corporale sau a sănătăţii, intră sub incidenţa dispoziţiei de la lit.a) alin.(1) art.165 CP RM, deoarece este nepericuloasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei.

6. Poate autorii Recomandării CSJ nr.51/2013 s-au inspirat din textul unei hotărâri explicative în materie, adoptată de organul suprem al puterii judecătoreşti al unui alt stat?

În rezultatul examinării unor asemenea hotărâri explicative, răspunsul care se profilează este unul negativ.

De exemplu, în pct.5 al Hotărârii Plenului Judecătoriei Supreme a Republicii Belarus cu privire la aplicarea de către instanţele de judecată a legislaţiei penale în cauzele referitoare la sustragerea bunurilor, nr.15 din 21.12.2001, se menţionează: „Tâlhăria (art.207 al Codului penal al Republicii Belarus) se distinge prin aplicarea violenţei periculoase pentru viaţa sau sănătatea victimei sau prin ameninţarea aplicării unei asemenea violenţe, urmărindu-se scopul sustragerii bunurilor. Prin „violenţă periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei” trebuie de înţeles fie aplicarea asupra victimei a vătămărilor corporale uşoare care sunt urmate de dereglarea de scurtă durată a sănătăţii sau de incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă, fie aplicarea asupra victimei a vătămărilor corporale de o gravitate mai mare, fie violenţa care, deşi nu a dus la cauzarea unor asemenea urmări, a prezentat în momentul aplicării sale un real pericol pentru viaţa sau sănătatea victimei[22].

De asemenea, conform pct.21 al Hotărârii Plenului Judecătoriei Supreme a Federaţiei Ruse cu privire la practica judiciară în cauzele referitoare la furt, jaf şi tâlhărie, nr.29 din 22.12.2002, „prin «violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei» (art.162 „Tâlhăria” al Codului penal al Federaţiei Ruse), trebuie de înţeles o astfel de violenţă care a dus la cauzarea fie a unei vătămări grave sau medii a sănătăţii victimei, fie a unei vătămări uşoare a sănătăţii victimei, care este urmată de dereglarea de scurtă durată a sănătăţii sau de incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă”[23].

În pct.9 al Hotărârii Plenului Judecătoriei Supreme a Ucrainei cu privire la practica judiciară în cauzele referitoare la infracţiunile contra proprietăţii, nr.10 din 06.11.2009, se menţionează: „Violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei (art.187 „Tâlhăria”, alin.(3) art.189 „Şantajul” din Codul penal al Ucrainei) se exprimă fie în cauzarea intenţionată a vătămării corporale uşoare care este urmată de dereglarea de scurtă durată a sănătăţii sau de incapacitatea stabilă şi neesenţială de muncă, fie în vătămarea corporală medie sau gravă, fie în violenţa care nu a dus la astfel de urmări, însă a fost periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei la momentul aplicării sale”[24].

---

[17] *Ibidem,* 2003, nr.170-172.

[18] Din această analiză a prevederilor Regulamentului Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravităţii vătămării corporale, nr.199 din 27.06.2003, reiese că, în sensul art.151 CP RM, pericolul pentru viaţă este o caracteristică a vătămării grave, care permite diferenţierea, în raport cu vătămarea gravă, caracterizată prin ceilalţi cinci indicatori, care nu implică pericolul pentru viaţă. Bineînţeles, o astfel de accepţiune a noţiunii „pericol pentru viaţă” nu poate fi aplicată în raport cu pericolul pentru viaţă ce se are în vedere în contextul noţiunii „violenţa periculoasă pentru viaţa sau sănătatea persoanei”.

[19] *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.18-21.

[20] La baza unei asemenea interpretări, punem şi opinia exprimată de I.V. Polikarpova: „Cauzarea vătămării sănătăţii constituie fapta ce condiţionează dereglarea fie a integrităţii anatomice a organelor sau ţesuturilor, fie a funcţiilor lor fiziologice, ori afecţiuni sau stări patologice care apar datorită unor factori exogeni”.*

*Поликарпова И.В., *Уголовная политика России в отношении посягательств на здоровье и ее влияние на квалификацию преступлений: на примере ответственности за умышленное причинение тяжкого вреда здоровью:* Автореф. дисс. … канд. юрид. наук, Саратов, 2008, с.11.

[21] *Buletinul Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova,* 2005, nr.8, p.4-6.

[22] Постановление Пленума Верховного Суда Республики Беларусь от 21 декабря 2001 г., № 15 «О применении судами уголовного законодательства по делам о хищениях имущества» // http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=S20100015 (vizitat 22.06.2013)

[23] Постановление Пленума Верховного Суда Российской Федерации от 22 декабря 2002 г., № 29, «О судебной практике по делам о краже, грабеже и разбое» // http://www.rg.ru/oficial/doc/min_and_vedom/plenum/29.shtm (vizitat 22.06.2013)

[24] Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 року, № 10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності» // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09 (vizitat 22.06.2013)

Avocat parlamentar: Statul trebuie să întreprindă acţiuni hotărîte şi operative în vederea îmbunătăţirii cadrului normativ în domeniul malpraxisului medical

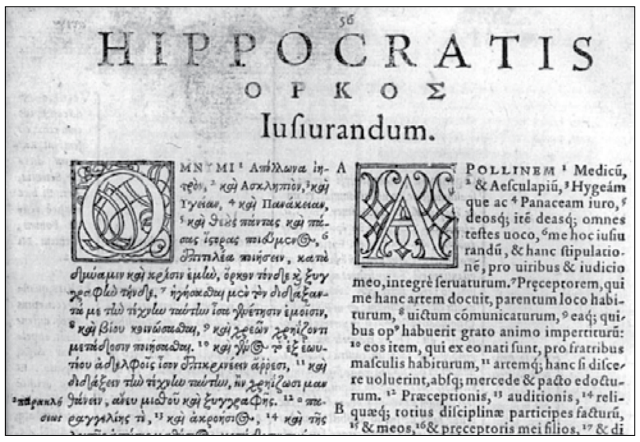
Promovarea drepturilor omului ca un component fundamental al reformelor şi imposibilitatea de a satisface maxim aceste drepturi generează apariţia unor situaţii litigioase în relaţiile sociale. Acest cadru este unul specific şi pentru sistemul de sănătate, unde se înregistrează situaţii de conflict între prestatorii de servicii de sănătate şi pacienţi.

Profesiunea medicală este o activitate socială şi, prin urmare, prestatorul de servicii de sănătate este supus unor riscuri şi poate realiza greşeli în activitatea sa, care drept consecinţă pot genera prejudicii pacientului. Materializarea acestui fapt duce la instituirea imediată a responsabilităţii de ordin moral, social şi juridic, deoarece actul medical are efecte umane, sociale şi juridice inevitabile din care decurg obligaţii şi drepturi pentru părţile implicate. Realizarea actului medical poate fi afectată de inexactităţi greşeli şi/sau erori, generatoare de prejudicii asupra pacientului.

Calitatea serviciilor de sănătate, greşelile în exercitarea profesiunii medicale şi răspunderea medicală constituie un subiect actual al numeroaselor articole în presa scrisă şi electronică, reportaje şi emisiuni radio şi televizate. Aceste probleme din perspectiva încălcării drepturilor pacientului şi implicit ale drepturilor omului ţin de preocupările permanente ale avocatului parlamentar.

Malpraxisul reprezintă o constantă aproape inevitabilă a practicii medicale, erorile medicale sînt o problemă reală a societăţii noastre, iar responsabilitatea pentru acestea revine factorilor de decizie, prestatorilor de servicii de sănătate, cetăţenilor în calitate lor de consumatori de servicii de sănătate şi societăţii în general. Cu toate acestea, în opinia avocatului parlamentar Anatolie Munteanu, nici un grup nu a fost şi nu este dispus, deocamdată, să accepte partea sa de responsabilitate şi să întreprindă măsurile necesare schimbării.

În Republica Moldova nu există o legislaţie specifică în domeniul malpraxisului medical care să stabilească şi să reglementeze răspunderea civilă a prestatorului de servicii de sănătate. În lipsa unui cadru juridic special reglementat, în care o persoană poate solicita o despăgubire ca expresie a unui proces de reparaţie faţă de încălcarea drepturilor pacientului, standardelor

56

HIPPOCRATIS

ΟΡΚΟΣ

Iusiurandum.

APOLLINEM [1] Medicũ, [2] & Aesculapiũ, [3] Hygeámque ac [4] Panaceam iuro, [5] deosq; itẽ deasq; omnes testes uoco, [6] me hoc iusiurandũ, & hanc stipulationẽ, pro uiribus & iudicio meo, integrè seruaturum. [7] Præceptorem, qui me hanc artem docuit, parentum loco habiturum, [8] uictum cõmunicaturum, [9] eaq; quibus op' habuerit grato animo imperciturũ: [10] eos item, qui ex eo nati sunt, pro fratribus masculis habiturum, [11] artemq; hanc si discere uoluerint, absq; mercede & pacto edocturum. [12] Præceptionis, [13] auditionis, [14] reliquæq; totius disciplinæ participes facturũ, [15] & meos, [16] & preceptoris mei filios, [17] & di

medicale sau rezultatelor medicale, cazurile de malpraxis medical se examinează conform legislaţiei în vigoare. Constatarea acestor cazuri se face pe cale judiciară şi implică cheltuieli considerabile pentru pacientul prejudiciat, căruia îi revine sarcina probării greşelii prestatorului de servicii medicale.

Ombudsmanul consideră că în Republica Moldova lipseşte un sistem naţional de raportare a erorilor medicale, lipsesc statistici oficiale, făcute publice, privind numărul cauzelor examinate de către instanţele judecătoreşti, numărul medicilor care au fost traşi la răspundere pentru dauna cauzata sănătăţii pacientului din imprudenţă, neglijenţă sau lipsa de profesionalism, numărul deceselor în urma erorilor medicale, numărul persoanelor care au suferit ca rezultat al tratamentului şi medicamentelor prescrise greşit, precum şi a infecţiilor contactate în timpul spitalizării sau după intervenţiile chirurgicale.

Toate aceste deficienţe de sistem, atestate de avocaţii parlamentari în cadrul examinării plîngerilor parvenite la CpDOM, fiind raportate la multiplele cazuri mediatizate, denotă existenţa unor grave probleme în domeniul vizat.

Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova a lansat mai multe activităţi legate de controlul respectării drepturilor omului în medicină, astfel a fost elaborat un Raport tematic privind respectarea dreptului la ocrotirea sănătăţii a persoanelor care suferă de tuberculoză, Raportul tematic privind respectarea în mediul şcolar a dreptului copilului la sănătate, avocatul parlamentar Anatolie Munteanu a înaintat o Sesizare la Curtea Constituţională ce avea drept obiect de examinare prevederile art.52 alin.(6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătăţii publice nr. 10 din 03.02.2009. De asemenea, ombudsmanul a expediat pe numele preşedintelui Legislativului o iniţiativă de modificare a Legii privind supravegherea de stat a sănătăţii publice nr.10 din 3 februarie 2009 şi a Hotărîrii Guvernului cu privire la aprobarea Programului naţional de imunizare pentru anii 2011-2015 nr. 1192 din 23.12.2010., cu prezentarea argumentării juridice corespunzătoare.

Prin aceste studii şi mai ales prin actele de reacţionare, avocatul parlamentar a scos în evidenţă grave probleme de sistem din domeniul medicinii, cu toate acestea, societatea a reacţionat pasiv la problemele abordate. Totodată, pasivă a fost reacţia mediului profesionist la ideea de a crea consiliul consultativ de pe lîngă avocatul parlamentar referitor la erorile medicale.

În opinia lui Anatolie Munteanu, statul trebuie să întreprindă acţiuni hotărîte şi operative în vederea îmbunătăţirii cadrului normativ în domeniul malpraxisului medical şi instituirea cadrului normativ şi instituţional de soluţionare extrajudiciară a acestor cazuri, dezvoltarea şi implementarea unui sistem de raportare a erorilor medicale, implementarea asigurărilor obligatorii de răspundere civilă pentru malpraxis medical a lucrătorilor medicali şi farmaceutici, instituţiilor medico-sanitare şi farmaceutice, producătorilor şi furnizorilor de medicamente şi dispozitive medicale.

CpDOM

Problemele de integrare socială şi participare a romilor la viaţa publică în atenţia avocatului parlamentar Tudor Lazăr

Realizarea Hotărîrii Guvernului nr.494 de susţinere a populaţiei rome din Republica Moldova în perioada anilor 2011-2015 a constituit subiectul de discuţii al unei mese rotunde. La eveniment au participat avocatul parlamentar Tudor Lazăr, başcanul Găgăuziei Mihail Formuzal, consilierul pentru drepturile omului din Oficiul ONU Moldova Claude Cahn, precum şi reprezentanţi ai autorităţilor publice locale, ai comunităţii romilor şi sectorului neguvernamental din regiune, potrivit Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova.

Astfel, în cadrul întrunirii au fost abordate în special problemele de integrare socială şi participare a romilor la viaţa publică, precum şi s-a identificat rolul autorităţilor locale în integrarea socială a comunităţii rome din Găgăuzia.

Başcanul Găgăuziei Mhail Formuzal a salutat deschiderea acestei mese rotunde menţionînd importanţa ei pentru populaţia din regiune, subliniid disponibilitatea Comitetului Executiv al Găgăuziei de a susţine iniţiativele şi propunerile celor prezenţi îndreptate spre integrarea socială a populaţiei rome în societate. De asemenea, şi Claude Cahn a susţinut iniţiativele Guvernului Republicii Moldova orientate spre integrarea romilor în societate.

În alocuţiunea sa, avocatul parlamentar Tudor Lazăr a accentuat că deşi romii sînt marginalizaţi, ei totuşi reuşesc să facă paşi fermi în procesul de incluziune socială. Este necesar ca celelalte etnii să depăşească stereotipurile înrădăcinate în societate, recunoscînd romii ca o parte preţioasă a culturii europene. Pe parcursul anilor, populaţia romă din Republica Moldova, împreună cu celelalte popoare locuitoare în ţara noastră, formează bogăţia comună a acestui plai. Ombudsmanul consideră că un prim pas ar fi antrenarea copiilor romi în procesul educaţional. Accesul la învăţămînt, realizat, dar în primul rînd conştientizat ca necesitate de înşişi romii, este o cale optimă pentru integrare şi realizarea şanselor egale.

Potrivit Constituţiei, indiferent de criteriile de care dispunem, sîntem egali şi toţi în egală măsură, trebuie să ne bucurăm de şanse egale atît la muncă, la educaţie, la servicii sociale, culturale şi economice, cît şi de drepturile politice. Problemele cu care se confruntă această minoritate etnică, au atras atenţia organizaţiilor internaţionale, ceea ce a făcut ca întru realizarea drepturilor şi libertăţilor lor, să fie create sisteme fiabile de protecţie a drepturilor, de promovare a toleranţei şi de schimbare a atitudinii faţă de acest grup minoritar, recunoscînd în mod expres că romii au aceleaşi drepturi ca orice alt cetăţean, se arată într-un comunicat al CpDOM.

L.D.

Discuţii de nivel înalt privind justiţia juvenilă

În cadrul participării la conferinţa de nivel înalt privind justiţia juvenilă, ministrul Afacerilor Interne Dorin Recean şi vicepreşedintele Parlamentului Republicii Moldova Liliana Palihovici au avut o întrevedere cu directorul executiv adjunct al UNICEF Johanna (Yoka) Brandt.

Oficialii moldoveni au mulţumit pentru invitaţia de a participa la conferinţa de nivel înalt privind justiţia pentru copii, subliniind că acest subiect este unul relevant pentru orice societate democratică în care drepturile copiilor sînt protejate în modul corespunzător, se arată într-un comunicat al Direcţiei Informare şi Relaţii Publice a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Ministrul Dorin Recean a reiterat contribuţia valoroasă a UNICEF în ţara noastră şi a remarcat importanţa dialogului bilateral cu reprezentantul UNICEF în R. Moldova Eva Alexandra Yuster.

Totodată, ministrul a ţinut să sublinieze că autorităţile moldoveneşti acordă o atenţie sporită problemei justiţiei juvenile, fiind un obiectiv inclus pe agenda reformei justiţiei, precizînd că la data de 5 decembrie 2012, ţara noastră a aderat la Alianţa Globală împotriva abuzului sexual online asupra copiilor.

De asemenea, în cadrul întrevederii, ministrul Recean a informat despre ultimele evoluţii privind reforma sectorială în domeniul afacerilor interne. Urmare punerii în aplicare a reformei MAI, a fost creat Centrul pentru combaterea crimelor informatice în cadrul Inspectoratului General al Poliţiei, care are drept obiectiv şi combaterea crimelor informatice privind abuzul sexual al copiilor prin Internet.

Cor. DREPTUL

Şi asemenea exemple pot continua.

7. În încheiere, nu pot să nu formulez următoarea întrebare: care vor fi efectele în plan procesual ale adoptării Recomandării CSJ nr.51/2013? Ne referim la cauzele penale în care au fost pronunţate hotărâri de condamnare în baza art.188 CP RM, cauze care privesc ipoteza când violenţa din cadrul tâlhăriei s-a exprimat în vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii. Or, din Recomandarea CSJ nr.51/2013, rezultă că, în această ipoteză, până acum, legea penală a fost aplicată incorect; că trebuia aplicată răspunderea nu conform art.188 CP RM, dar conform lit.e) alin.(2) art.187 CP RM.

Potrivit alin.(1) art.10 CP RM, legea penală care înlătură caracterul infracţional al faptei, **care uşurează pedeapsa** ori, în alt mod, ameliorează situaţia persoanei ce a comis infracţiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârşit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa ori care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale. În corespundere cu pct.2) alin.(3) art.458 al Codului de procedură penală, revizuirea poate fi cerută în cazul în care s-au stabilit alte circumstanţe de care instanţa nu a avut cunoştinţă la emiterea hotărârii şi care, independent sau împreună cu circumstanţele stabilite anterior, dovedesc că cel condamnat este nevinovat ori **a săvârşit o infracţiune mai puţin gravă** sau mai gravă **decât cea pentru care a fost condamnat** sau dovedesc că cel achitat sau persoana cu privire la care s-a dispus încetarea procesului penal este vinovat/vinovată.

Reieşind din conţinutul acestor reglementări, vor trebui sau nu să fie revizuite toate hotărârile de condamnare în baza art.188 CP RM, care privesc ipoteza când violenţa din cadrul tâlhăriei s-a exprimat în vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii?

*În concluzie la cele menţionate mai sus, considerăm că Recomandarea CSJ nr.51/2013 nu ia în consideraţie logica terminologiei utilizate în legea penală, propunând un model de interpretare care depăşeşte cadrul normativ: prevederea de la lit.e) alin.(2) art.187 CP RM stabileşte că violenţa este **nepericuloasă pentru** viaţa sau **sănătatea persoanei;** prevederea de la art.188 CP RM stabileşte că violenţa este **periculoasă pentru** viaţa sau **sănătatea persoanei.** În aceste condiţii, cum este posibil să nu fie periculoasă pentru sănătatea persoanei vătămarea intenţionată uşoară a integrităţii corporale **sau a sănătăţii persoanei,** adică o faptă care aduce atingere tocmai relaţiilor sociale cu privire la **sănătatea persoanei**?*

Pe cale de consecinţă, propunem abrogarea Recomandării CSJ nr.51/2013.

Vitalie STATI,
doctor în drept, conferenţiar universitar (USM)

● *La solicitarea cititorilor*

Pensia de urmaş

Pensia de urmaş se acordă dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condiţiile pentru obţinerea unei pensii în conformitate cu Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat. Pensia de urmaş se acordă indiferent de durata stagiului de cotizare în cazul în care decesul întreţinătorului a survenit în urma unui accident de muncă sau a unei

boli profesionale. Pensia de urmaş se stabileşte în cazul în care întreţinătorul, decedat în urma unei boli generale, a realizat un stagiu de cotizare care i-ar fi acordat dreptul la stabilirea pensiei de invaliditate.

Se stabileşte pensie de urmaş:

a) copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă îşi continuă studiile în instituţii de învăţămînt de zi (secundar, mediu de specialitate şi superior), pînă la terminarea acestora, fără a depăşi vîrsta de 23 de ani;

b) soţului supravieţuitor dacă, la momentul decesului susţinătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vîrsta de pensionare prevăzută la art.41 alin.(1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat sau a fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate, a avut cel puţin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată şi nu s-a recăsătorit;

c) soţului supravieţuitor sau tutorelui (curatorului) care are în îngrijire copii sub vîrsta de 3 ani ai susţinătorului decedat, pe perioadele de neîncadrare în muncă sau de aflare în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani.

Pensia de urmaş, stabilită copiilor, se păstrează şi după înfierea lor. În caz de deces al înfietorului, copiii înfiaţi pot opta pentru o singură pensie: sau pentru părintele decedat, sau pentru înfietorul decedat. Pensia de urmaş, în cazul în care susţinătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vîrstă sau de pensie de invaliditate de gradul I, se stabileşte procentual din pensia aflată în plată, iar în cazul în care susţinătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de invaliditate de gradul II sau III - procentual din pensia potenţială calculată pentru gradul I de invaliditate. Cuantumul pensiei de urmaş se calculează, în funcţie de numărul urmaşilor, astfel:

a) pentru un singur urmaş - 50%;

b) pentru doi urmaşi - 75%;

c) pentru trei şi mai mulţi urmaşi - 100%.

Cuantumul minim al pensiei de urmaş se stabileşte în funcţie de numărul urmaşilor, în următoarele proporţii în raport cu pensia minimă pentru limită de vîrstă pentru categoria respectivă de pensionari (agricultori sau alţi beneficiari):

a) pentru un singur urmaş - 50%;

b) pentru doi urmaşi - 75%;

c) pentru trei şi mai mulţi urmaşi - 100%.

Cuantumul pensiei de urmaş, în cazul orfanilor de ambii părinţi, reprezintă însumarea drepturilor de urmaş calculate după fiecare părinte. Cuantumul minim al pensiei de urmaş pentru fiecare copil, în cazul orfanilor de ambii părinţi, nu poate fi mai mic de 50% din pensia minimă pentru limită de vîrstă pentru categoria respectivă de pensionari. În cazul în care unul dintre părinţi se încadra în categoria de agricultori, cuantumul minim al pensiei de urmaş pentru fiecare copil nu poate fi mai mic de 50% din pensia minimă pentru limită de vîsrtă prevăzută pentru alţi beneficiari.

Pensia de urmaş se plăteşte integral copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dacă îşi continuă studiile în instituţii de învăţămînt de zi (secundar, mediu de specialitate şi superior), pînă la terminarea acestora, fără a depăşi vîrsta de 23 de ani, inclusiv celor aflaţi la întreţinerea deplină a statului. Soţului supravieţuitor sau tutorelui (curatorului) care are în îngrijire copii sub vîrsta de 3 ani ai susţinătorului decedat, pe perioadele de neîncadrare în muncă sau de aflare în concediu pentru îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 3 ani pensia de urmaş se plăteşte numai în cazul în care nu realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

În cazul modificării numărului de urmaşi, pensia se recalculează potrivit noii situaţii. Recalcularea se face începînd cu luna următoare celei în care au intervenit modificările sau a fost solicitată recalcularea. Beneficiarul pensiei de urmaş este în drept să solicite separarea părţii de pensie ce i se cuvine. Separarea părţii de pensie se face începînd cu luna următoare celei în care a fost solicitată. Partea de pensie pentru un urmaş se determină prin împărţirea cuantumului pensiei stabilite la numărul de beneficiari ai pensiei de urmaş.

♦ *Avocatul dvs. la domiciliu*

La întrebări răspunde juristul Vitalie MODRÎNGĂ

Cine are dreptul să înlocuiască serviciul militar cu cel de alternativă şi cum poate face acest lucru?

Dinu Covaliciuc, r-n Criuleni

Conform Legii cu privire la organizarea serviciului civil (de alternativă), în serviciul civil sînt încorporaţi cetăţeni ai Republicii Moldova în vîrstă de la 18 pînă la 27 de ani, care au dreptul la înlocuirea serviciului militar în termen cu serviciul civil, au depus personal o cerere la reprezentantul serviciului civil, în legătură cu acest fapt fiind luată decizia de rigoare.

Este scutit de serviciul civil cetăţeanul care:

a) a îndeplinit serviciul militar în termen;

b) şi-a pierdut tatăl (mama), fratele (sora) care au decedat în timpul îndeplinirii serviciului militar în termen sau a serviciului civil. Recrutul poate să nu se folosească de acest drept;

c) este slujitor al cultelor, călugăr sau elev (student) în instituţie de învăţămînt teologic;

d) a fost declarat, conform stării de sănătate, inapt, cu grad de invaliditate confirmat prin decizie a consiliului teritorial de expertiză medicală a vitalităţii.

Serviciul civil se îndeplineşte în instituţii publice sau societăţi comerciale care desfăşoară activităţi pe teritoriul naţional, în domenii de asistenţă socială şi medicală, construcţii industriale, edilitare, de drumuri şi căi ferate, de protecţie a mediului înconjurător, în asociaţii agricole, în întreprinderi de prelucrare a producţiei agricole, în gospodăria comunală, în formaţiunile speciale ale serviciului civil (de căutare-salvare, de pompieri, de construcţie etc.).

Stimaţi cititori!

Redacţia va răspunde la întrebările Dvs. numai la prezentarea acestui cupon.

Întrebarea trebuie formulată clar şi cît mai concis, pe o foaie aparte.

Decupaţi cuponul şi, împreună cu întrebarea Dvs, trimiteţi-l pe adresa: Chişinău, 2009, str. A. Mateevici nr. 60, bir. 222.

Cupon DREPTUL

Numele, prenumele:

Adresa:

(iulie 2013, nr. 25(476)

Transportatorii, jurnaliştii şi rudele cetăţenilor UE pot obţine vize mai uşor

Începînd cu ziua de 1 iulie, mai multe categorii de persoane din Moldova vor beneficia de facilităţi de obţinere a vizelor pentru Uniunea Europeană. Aceştia sînt rudele apropiate ale cetăţenilor UE, transportatorii de mărfuri, jurnaliştii şi echipa tehnică.

Potrivit Acordului privind facilitarea eliberării vizelor, transportatorii de mărfuri şi de pasageri vor putea obţine viză prezentînd o solicitare în scris din partea Asociaţiei Transportatorilor din Moldova, cu menţionarea itinerarului, scopului călătoriei, duratei şi frecvenţei acesteia.

Jurnaliştii şi stafful tehnic care vor solicita viză pentru a circula pe teritoriul UE vor prezenta un certificat eliberat de o organizaţie profesională sau de către angajator. Acolo urmează să fie menţionat că scopul vizitei este de a desfăşura activităţi de natură jurnalistică.

Rudele apropiate ale cetăţenilor UE vor trebui să prezinte doar o invitaţie scrisă de către gazdă, pentru a putea beneficia de facilităţi la obţinerea unei vize de călătorie.

Conform acordului, misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale statelor membre UE vor elibera vize cu intrări multiple pe o perioadă de 5 ani membrilor de guverne şi parlamente regionale, judecătorilor Curţii Constituţionale şi Curţii Supreme de Justiţie.

Vizele pot fi eliberate pentru un termen mai mic, în funcţie de mai mulţi factori, precum încheierea mandatului, expirarea permisului de şedere într-un stat UE sau a contractului de muncă.

Potrivit acordului, cetăţenii moldoveni deţinători de paşapoarte de serviciu biometrice pot efectua călătorii de scurtă durată fără viză pe teritoriul statelor membre UE.

Dirk Schuebel: Moldova poate obţine regimul liberalizat de vize dacă va securiza frontiera

Republica Moldova poate obţine un regim liberalizat de vize doar dacă toate părţile frontierei ţării sînt securizate corespunzător. Declaraţia aparţine şefului Delegaţiei Europene la Chişinău Dirk Schuebel şi a fost făcută în contextul deciziei Chişinăului de a deschide şase puncte noi de control al migraţiei la frontiera administrativă cu regiunea transnistreană.

Dirk Schuebel susţine că este necesar ca Republica Moldova să ofere siguranţa că toate părţile frontierei ţării sînt securizate corespunzător şi ştie cine intră pe teritoriul său. „Este evident că în acest moment, aşa-numitul segment central al frontierei moldo-ucrainene nu este controlat de autorităţile moldoveneşti. Aşa că trebuie introduse alte mecanisme pentru a asigura cel puţin un grad ridicat de informare referitor la persoanele care intră în ţară”, a subliniat sursa citată.

Potrivit oficialului european, aceste aspecte sînt importante pentru lupta cu terorismul, dar şi pentru securitatea generală şi aspecte legate de imigrare. „Trebuie găsite nişte alternative şi acestea le reprezintă punctele de control. Nu este vorba despre puncte de control ale frontierei şi care ar trebui să fie prezente de-a lungul liniei administrative a celor două maluri pentru a asigura identificarea celor care vor să călătorească pe malul drept”, a mai spus şeful Delegaţiei UE.

Anterior, vicepremierul Eugen Caprov a explicat de ce Chişinăul a decis să amplaseze noi puncte vamale pe linia administrativă care separă malul stîng al Nistrului, de cel drept. Decizia a fost întîmpinată ostil de către Tiraspol, deşi aceste ghişee vin în ajutor cetăţenilor străini care intră în Republica Moldova, din Ucraina, prin segmentul transnistrean de frontieră.

Fiecărui locuitor al Moldovei îi revine 22,5 metri pătraţi de spaţiu locativ

Fondul locativ al Republicii Moldova, la 1 ianuarie 2013, a constituit 80,16 milioane de metri pătraţi – cu 0,4% mai mult decît un an în urmă.

Potrivit datelor Biroului Naţional de Statistică, localităţilor urbane le revin 38,8% din volumul total al fondului locativ. Restul - 61,2% revin localităţilor rurale. Respectiv, spaţiul locativ pe cap de locuitor este mai mic în oraşe decît la sate.

Gradul de asigurare a populaţiei cu spaţiu locativ pe un locuitor, în medie pe ţară, a constituit 22,5 metri pătraţi, în localităţile urbane - 20,9 metri pătraţi, rurale - 23,7 metri pătraţi.

La 1 ianuarie 2013, fondul locativ al Republicii Moldova a avut 1,3 mil. apartamente, din care în localităţi urbane - 548,7 mii de unităţi, în localităţi rurale - 768,1 mii de unităţi. Din volumul total al apartamentelor existente 10,5% revin apartamentelor cu o cameră, 32,3% - cu două camere, 36,2% - cu trei camere, 21,0% - cu patru şi mai multe camere. Cota preponderentă a locuinţelor se află în proprietatea privată a cetăţenilor şi persoanelor juridice, constituind 97,5% din totalul fondului locativ al Republicii Moldova.

Citaţii în judecată

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Rusu Ruslan, pentru data de 22 iulie 2013, ora 12.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 37), unde va avea loc examinarea cauzei civile la acţiunea cet. Rusu Anastasia privind recunoaşterea dreptului pierdut la folosirea spaţiului locativ.

Judecător Ion Ţurcan

***

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL ,,Poligraf Design", pentru data de 9 august 2013, ora 12.00, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 66) în calitate de intervenient accesoriu în cauza civilă la acţiunea depusă de Borş Cristina împotriva: Primăria mun. Chişinău şi Direcţia Generală Arhitectură Urbanism şi Relaţii Funciare, intervenient accesoriu SRL ,,Poligraf Design", privind declararea refuzului ilegal, declararea nulă a Dispoziţiei Primăriei mun. Chişinău şi declararea nulă a autorizaţiei de funcţionare.

Judecător A. Catană

***

Judecătoria Centru mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Pînzari Ion, pentru data de 15 noiembrie 2013, ora 9.30, la şedinţa de judecată (str. Bulgară nr. 43, bir. 47), unde va avea loc examinarea cauzei civile la acţiunea cet. Cernatu Alexandr privind încasarea sumei în temeiul contractului de împrumut a banilor.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Ion Busuioc

***

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Moraru Anatolie, pentru data de 18 iulie 2013, ora 15.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul, nr. 2, bir. 615) în calitate de pîrît în cauza civilă nr. 2-2052/2013, la cererea înaintată de Moraru Nina privind partajarea averii.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Elena Cojocari

***

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea reprezentantului ÎI ,,Constantin Jeltov", pentru data de 22 iulie 2013, ora 16.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul, nr. 2, bir. 615) în calitate de pîrît în cauza civilă nr. 2-3339/2013, la cererea înaintată de Bujor Mihail privind încasarea sumei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Elena Cojocari

***

Judecătoria Buiucani mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL ,,Crisalvit", pentru data de 22 iulie 2013, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. M. Viteazul, nr. 2, bir. 618) în calitate de pîrît la acţiunea SRL ,,Kvint-Plus" privind încasarea sumei.

Judecător S. Lazari

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea reprezentantului SRL ,,Termogazservice", pentru data de 10 septembrie 2013, ora 10.30, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 12) în calitate de pîrît, unde va avea loc examinarea cauzei civile la acţiunea lui Gîdilică Vasile Vasile privind încasarea restanţei salariale.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Viorica Mihaila

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Merkulova Tetyana, domiciliată: satul Chiperceni, Orhei, pentru data de 18 iulie 2013, ora 10.30, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, et.2, bir. 5) în calitate de pîrît/intervenient în cauza civilă intentată de Veveriţă Vasile privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Sergiu Procopciuc

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Cernousov Vitalie Nicolae, domiciliat: satul Cîşliţa-Prut, Cahul, pentru data de 22 iulie 2013, ora 9.40, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu, nr. 135, et. 1, bir. 7) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea cet. Cernousov Natalia Pavel privind încasarea pensiei de întreţinere.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Viorelia Varaniţă

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Ologu Adriana, c.p. – 2002089054312, domiciliată: or. Orhei, str. Unirii, nr. 2, apt. 14,,A", pentru data de 23 iulie 2013, ora 9.30, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu, nr. 135, et. 1, bir. 7) în calitate de pîrît în cauza civilă la acţiunea SRL ,,Metical" privind încasarea datoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Viorelia Varaniţă

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Munteanu Ştefan, cu ultimul domiciliu: satul Hulboaca, Orhei, pentru data de 24 iulie 2013, ora 13.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, et.2, bir. 5) în calitate de pîrît în cauza civilă înaintată de ÎCS ,,Easy Credit" SRL privind încasarea datoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Ecaterina Buzu

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet-lor: Luncaşu Iurie, Cliucinicov Gheorghe şi Cliucinicov Angela, domiciliaţi: satul Mitoc, Orhei, pentru data de 29 iulie 2013, ora 15.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, et.2, bir. 5) în calitate de reclamanţi în cauza civilă înaintată de Luncaşu Iurie, Cliucinicov Gheorghe şi Cliucinicov Angela către Primăria Pelivan privind anularea licitaţiei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Ecaterina Buzu

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Dobă Fiodor, cu ultimul domiciliu: satul Susleni, Orhei, pentru data de 26 iulie 2013, ora 9.10, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135) în calitate de pîrît la cererea depusă de Dobă Maria privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor şi încasarea pensiei de întreţinere.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Tatiana Troianovschi

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită repetat prezentarea cet. Cozma Ion, pentru data de 25 iulie 2013, ora 13.30, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, sala nr. 4, et.1) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea cet. Cozma Maria privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor şi încasarea pensiei de întreţinere.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită repetat prezentarea cet. Coadă Igor, cu ultimul domiciliu în satul Susleni, Orhei, pentru data de 26 iulie 2013, ora 10.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, sala nr. 4, et.1) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea cet. Postolachi Olga privind decăderea din drepturile părinteşti.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită repetat prezentarea cet. Ungureanu Iurii, cu ultimul domiciliu în or. Orhei, pentru data de 26 iulie 2013, ora 10.30, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, sala nr. 4, et.1) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea cet. Ungureanu Liudmila privind încasarea pensiei de întreţinere.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Orhei solicită prezentarea cet. Straşnei Parascovia, cu ultimul domiciliu: or. Orhei, str. S. Lazo, nr. 2, apt. 45, pentru data de 29 iulie 2013, ora 8.40, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, et.2) la acţiunea înaintată de SRL ,,Orhei-Gaz" privind încasarea datoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Veronica Cupcea

***

Judecătoria Criuleni solicită prezentarea cet. Frunze Pavel, domiciliat în satul Măşcăuţi, Criuleni şi a reprezentantului ,,Terra Consulting" SRL, cu sediul în mun. Chişinău, bdul Dacia, nr. 34/1, pentru data de 2 august 2013, ora 10.00, la şedinţa de judecată (or. Criuleni, str. 31 August 1989, nr. 70) în calitate de pîrîţi în cauza civilă intentată de Biroul Naţional al Asiguratorilor de Autovehicule privind încasarea sumei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Viorica Ursu

***

Judecătoria Donduşeni, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Ceban Valentin, pentru data de 3 septembrie 2013, ora 9.00, la şedinţa de judecată (or. Donduşeni, str. 31 August 1989, nr. 19, bir. 6) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Ceban Dina privind desfacerea căsătoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Lucia Danilişin

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Nistor Sergiu, pentru data de 10 iulie 2013, ora 14.00, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 311) în calitate de pîrît în cauza civilă depusă de Nistor Ludmila privind desfacerea căsătoriei.

Judecător Vladislav Clima

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită repetat prezentarea cet. Pascari Andrei Anton, cu ultimul domiciliu: satul Pelivan, Orhei, pentru data de 24 iulie 2013, ora 9.00, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135, sala nr. 4, et.1) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea SA ,,Moldtelecom" Orhei privind încasarea datoriei.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător V. Negruţa

***

Judecătoria Ciocana mun. Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Maxim Marina, a.n. 08.06.1986, domiciliată în mun. Chişinău, str. N. M. Spătaru, nr. 19, apt. 49, pentru data de 22 iulie 2013, ora 9.10, la şedinţa de judecată (str. M. Sadoveanu nr. 24/1, bir. 309) în calitate de pîrît în cauza civilă la cererea lui Maxim Eduard privind desfacerea căsătoriei.

Judecător Ion Bulhac

***

Judecătoria Botanica mun. Chişinău solicită prezentarea cet. Ruzimov Bahodir, pentru data de 10 octombrie 2013, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. N. Zelinski nr. 13, bir. 1A), unde va avea loc examinarea cauzei civile la acţiunea cet. Ruzimova Natalia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor şi încasarea pensiei pentru întreţinerea copilului minor.

Judecător Nicolae Şova

***

Curtea de Apel Chişinău, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Chitii Viorica, cu ultimul domiciliu cunoscut: r-n Hînceşti, satul Cărpineni, str. M. Gorchii, nr. 54, pentru data de 25 iulie 2013, ora 10.00, la şedinţa de judecată (str. Teilor, nr. 4, sala nr. 9, et. II, mun. Chişinău), unde va avea loc examinarea cauzei: Chitii Ion către Chitii Viorica privind partajarea averii.

Judecător S. Arnăut

***

Judecătoria Orhei, în conformitate cu art.108 CPC al RM, solicită prezentarea cet. Nebora Serghei, cu ultimul domiciliu: satul Bieşti, Orhei, pentru data de 30 iulie 2013, ora 9.30, la şedinţa de judecată (Orhei, str. V. Mahu nr. 135) în calitate de pîrît la cererea depusă de Sclifos Valentina privind apărarea drepturilor copilului minor.

Prezenţa este obligatorie. În caz de neprezentare, cauza va fi examinată în lipsa părţii absente.

Judecător Tatiana Troianovschi

Ministrul Afacerilor Interne s-a întîlnit cu coordonatorul UE pentru politicile anti-trafic de fiinţe umane

Ministrul Afacerilor Interne al Republicii Moldova Dorin Recean a avut, recent, la Bruxelles, Regatul Belgiei, o întrevedere cu coordonatorul Uniunii Europene pentru politicile anti-trafic de fiinţe umane Myria Vassiliadou.

Potrivit Direcţiei Informare şi Relaţii cu Publicul a MAI, înalţii oficiali au constatat existenţa mai multor similitudini atît între provocările, care sînt puse faţă de Republica Moldova şi Uniunea europeană în privinţa fenomenului traficului de fiinţe umane, cît şi între politicile publice promovate de către autorităţile noastre şi cele ale UE pentru a reacţiona la provocările respective.

În context, Myria Vassiliadou a salutat eforturile R. Moldova depuse în vederea prevenirii şi combaterii traficului de fiinţe umane, precum şi în vederea acordării asistenţei necesare victimelor acestui fenomen antisocial.

Abordînd subiectul dezvoltării cooperării bilaterale în contextul Strategiei UE pentru eradicarea traficului de fiinţe umane pentru anii 2012-2016, cei doi oficiali au efectuat un schimb de opinii vizavi de posibilitatea utilizării în acest sens a cooperării la nivel regional în cadrul Politicii europene de vecinătate, a mecanismelor transnaţionale de referire şi a Platformei organizaţiilor societăţii civile şi furnizorilor de servicii, care lucrează în domeniul protecţiei şi acordării asistenţei victimelor.

De asemenea, coordonatorul Uniunii Europene pentru politicile anti-trafic de fiinţe umane Myria Vassiliadou şi-a reconfirmat intenţia de a vizita ţara noastră pînă la finele anului curent.

Cor. DREPTUL

Aniversări

Pavel TODICA,
judecător, Bender

Mult stimate domnule Pavel Todica,

În această zi marcantă pentru dumneavoastră, vă aducem alese cuvinte de admirație și recunoștință, sincere felicitări, urări de bine și sănătate.

Avansarea prin muncă, efort și elan, pe treptele ierarhice juridice, poartă amprentele unei ireproșabile personalități, care cu siguranță poate fi considerată un model de profesionalism, inteligență, verticalitate, seriozitate… pentru noile generații de juriști.

Cu prilejul acestei deosebite aniversări, vă dorim sănătate, realizări dintre cele mai notorii și să nu vă îndepărtați, nici de acum încolo, de acel ideal al profesiei, care a devenit destinul dumneavoastră.

La Mulți Ani!

* * *

Zilele acestea și-au aniversat ziua de naștere: **Silvia Marian**, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, USM; **Iulia Bănărescu**, magistru în drept, lector universitar, Facultatea de Drept, USM; **Doina Grecu**, magistru în drept, lector universitar, Facultatea de Drept, USM; **Nicolae Romandaș**, doctor în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, USM; **Pavel Zamfir**, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, USM; **Victor Ermurachi**, magistru în drept, lector superior, Facultatea de Drept, USM; **Eugenia Conoval**, judecător, CA Chișinău; **Nicolae Corcea**, judecător, Sîngerei; **Mihail Ulinici**, judecător, Nisporeni; **Victor Burduh**, judecător, președintele Judecătoriei Ciocana; **Oleg Melniciuc**, președintele Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău.

Mult stimați omagiați, este o onoare pentru noi să vă adresăm sincere și calde urări de sănătate. Apreciem străduința, devotamentul, abnegația, responsabilitatea cu care vă îndepliniți obligațiile, întru bunăstarea societății noastre.

Vă dorim să aveți parte, de acum încolo, doar de împliniri și realizări care să vă întregească deplin fericirea.

La Mulți Ani!

membrii Consiliului de administrație
al Uniunii Juriștilor,
Echipa *Dreptul*
și *Revista Națională de Drept*

Echipa redacției Vă adresează un Apel de unire și sprijin. Vă sîntem recunoscători că sînteți abonații noștri și susțineți ziarul. Noi avem nevoie de acest ajutor și vom rămîne alături de Dvs.

Meridian juridic

Vladimir Putin a interzis dragostea netradițională

Președintele Federației Ruse a semnat o lege prin care interzice promovarea relațiilor sexuale netradiționale printre minori.

Documentele corespunzătoare au fost publicate pe Internet-portalul oficial al informațiilor cu privire la normele legale.

Proiectul de lege prevede amenzi în mărime de 4-5 mii de ruble pentru persoanele fizice, 40-50 mii de ruble pentru funcționari, iar persoanele juridice, care promovează „negarea valorilor familiale tradiționale” în rîndul minorilor vor achita amenzi de la 800 000 pînă la un milion de ruble. Persoanele juridice pot fi pedepsite, de asemenea, printr-o suspendare administrativă a activităților lor pe o perioadă de pînă la 90 de zile.

În cazul în care propaganda se face prin intermediul mass-media sau Internet, amenzile pentru persoanele fizice și funcționari vor constitui, respectiv, 50-100 de mii și 100-200 de mii de ruble, iar persoanele juridice riscă o amendă de un milion de ruble sau suspendarea activității pentru aceleași nouăzeci de zile.

Începe să bei apă cu lămîie chiar de azi!

Pentru a te bucura de toate beneficiile lămîii, cea mai bună variantă este să bei, timp de o lună, în fiecare dimineață, o ceașcă de apă plată încălzită (neîndulcită) cu suc de lămîie. Încearcă și vei simți diferențele.

– Te ajută să slăbești. Lămîia are un conținut mare de fibre pectine, care combat foamea. În plus, conform studiilor, cei care au o dietă alcalină pierd în greutate mai repede.

– Ajută la digestie. Apa caldă stimulează digestia. Lămîia este bogată în minerale și vitamine, care ajută la eliminarea toxinelor din tractul digestiv.

– Acționează precum diureticele. Lămîia crește frecvența urinării, astfel ajutînd la eliminarea rapidă a toxinelor din organism și la menținerea tractului urinar sănătos.

– Echilibrează nivelul pH-ului lichidelor din organism. Deși este greu de crezut, lămîia este un aliment foarte alcalin. Da, ea este acidă, dar în interiorul corpului devine alcalină (acidul citric nu creează aciditate în organism odată metabolizat).

– Curăță pielea. Vitamina C ajută la diminuarea ridurilor și a petelor de pe piele. Apa cu lămîie elimină toxinele din sînge și ajută la menținerea tenului curat și sănătos.

– Stimulează sistemul imunitar. Lămîile sînt bogate în potasiu, calciu, fosfor și vitamina C. Aceasta este foarte bună pentru combaterea răcelilor, potasiul stimulează creierul și sistemul nervos și ajută la controlul tensiunii arteriale, iar fosforul metabolizează macronutrienții, ajută la buna funcționare a creierului și întărește, alături de calciu, oasele și dinții.

– Hidratează sistemul limfatic. Atunci cînd corpul este deshidratat, nu își poate îndeplini corect funcțiile, ceea ce duce la acumularea de toxine, apariția stresului și a constipației.

Ce poartă Elisabeta a II-a în poșetă?

Cartea „Ce poartă Regina în poșetă și alte secrete regale” de Phil Dampier și Ashley Walton făcea ravagii acum cîțiva ani cînd a fost publicată, și face și acum, chiar dacă între timp poșeta Reginei Elisabeta a II-a a Marii Britanii și-a mai schimbat conținutul, așa cum pînă și secretele regale au alt „conținut”.

Autorii cărții dezvăluiau că poșeta Reginei are și alte atribuții nu numai pe acelea de a purta lucruri dragi, fiind un mod subtil de a comunica cu cei din stafful său. Astfel, dacă suverana își ține poșeta pe masă în timpul unui dineu e semn că dorește ca evenimentul să ia sfîrșit în următoarele cinci minute; dacă geanta e așezată pe podea, e semn că regina consideră conversația plictisitoare și vrea să fie salvată de acest calvar de una dintre doamnele sale de onoare; dacă își mută poșeta dintr-o mînă în alta e semn că vrea să plece din acel loc; purtarea poșetei pe brațul stîng e semn că regina e fericită și relaxată.

„Rar este văzută fără o geantă elegantă asortată vestimentației, dar…„Ce poartă regina Elisabeta a II-a a Marii Britanii în poșetă?”, întrebau autorii cărții. O grămadă de nimicuri dăruite de copiii ei de-a lungul timpului, cum ar fi cățeii în miniatură, dar și bomboane pentru cîinii de rasă Corgie de la moșia sa din Sandringham, Norfolk, un cîrlig de metal cu ajutorul căruia își agață geanta de marginea mesei, la cină, fotografii de familie și multe altele. Comoara cea mai de preț ar fi o fotografie a prințului Andrew făcută la întoarcerea sa din Insulele Falkland, în 1982. Regina mai poartă cu sine o cutiuță cu fard dăruită de soțul său, prințul Philip, la aniversarea a 60 de ani de căsătorie.

În afara conținutului poșetei, și a poșetelor sale în general, suverana britanică a dovedit că și la o vîrstă înaintată poți fi trendsetter. Lovitura a dat-o cînd a purtat pantaloni, un articol vestimentar nu tocmai compatibil cu protocolul regal. După o vizită făcută acum doi ani în Scoția și în insulele din nordul Marii Britanii, cînd a purtat un costum vernil cu pantaloni, exemplul regal a fost urmat de toate celebritățile din „lumea bună” de pe ambele maluri ale Atlanticului. Primele care s-au repezit să urmeze exemplul regal au fost Victoria Beckham, Jessica Alba și Rihanna. Moda s-a impus, iar patronii unor mari magazine de îmbrăcăminte din Londra au toate motivele să spună „God Save the Queen!”.

Caleidoscop

O chinezoaică a găsit o geantă plină cu diamante

O femeie din orașul chinez Shenzen (la granița cu Hong Kong) a găsit o geantă plină cu diamante, în valoare de peste 32 de milioane de dolari. Ea a returnat prețioasa geantă proprietarului, urmînd sfatul bărbatului ei, transmite „Epoch Times”.

Chinezoaica, care a dorit să rămînă în anonimat, spune că inima a început să-i bată puternic după ce a găsit comoara. Inițial, nu a știut cum să procedeze, așa că a făcut o ședință ad-hoc cu prietenii apropiați și cu soțul, în căutarea celei mai bune soluții.

Femeia spune că a găsit geanta într-o cafenea, în ziua de 23 iunie. Ea a încercat să-și aducă aminte persoanele care se aflau în acea zi, în cafenea, și a aflat că mai mulți oameni de afaceri israelieni își savurau cafeaua, înainte să plece spre casă.

Unul dintre aceștia revenise să reclame pierderea genții diplomat și a lăsat datele de contact. În acest mod, proprietarul de drept a reintrat în posesia pietrelor prețioase, cîteva zile mai tîrziu.

În ce orașe din SUA să nu mergi dacă nu suporți snobii

Nu e de ajuns, în unele locuri din lume, să ai un apetit greu de potolit pentru artă. Mai trebuie să ai și atitudine și să fii îmbrăcat așa cum cere eticheta. Dacă nu pășești țanțoș și cu nasul în vînt, nimeni nu te va remarca într-o galerie de artă. Unora li se pare normal, însă celor mai mulți americani, nu.

În urma unui sondaj realizat de „Travel & Leisure”, Huffington Post a publicat un clasament al celor mai snoabe orașe din SUA. Conduce detașat San Francisco. Snob sau nu, orașul are și reputația de prietenos cu homosexualii.

New York-ul e pe locul doi, cu cluburile sale exclusiviste și femeile cățărate pe tocuri indiferent de ocazie.

Pe podium se află și Boston, unde turiștii nu pot să nu observe aerul de superioritate al localnicilor. Urmează Minneapolis, cu locuitorii săi iubitori de muzică indie și hipsterii omniprezenți. Orașul e renumit pentru oamenii în formă fizică excelentă, care nu prea stau prin casă, și sporturile exclusiviste pe care le abordează aceștia, surful pe gheață fiind doar un exemplu.

Pe locul 5 se află Santa Fe și Seattle, la egalitate, urmate de Chicago.

FONDATORI:
Universitatea de Stat din Moldova
Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere” din Moldova
Uniunea Juriștilor din Moldova

Redactor-șef: Gheorghe AVORNIC
Reporteri: Irina BUREA, Lilia DUMINICA, **Jurist:** Vitalie MODRÎNGĂ
Redactor-stilizator: Corina BERZOI
Machetator: Maria BONDARI
Contabila: Maria JOSANU

Adresa redacției: MD 2009, Chișinău, str. A. Mateevici, 60, bir. 222. Pentru vizitatori: intrarea din str. Bănulescu-Bodoni, 2. Tel.: 57-77-52. Fax: 57-76-90.
DREPTUL · Date bancare: c/d 222472202641. BC Banca Socială. BIC:BSOCMD 2x722. c/f 37934018.

Punctul de vedere al autorilor materialelor publicate nu reflectă neapărat opinia redacției. Redacția nu corespondează cu cititorii, materialele autorilor nu se recenzează și nu se restituie.
Tiparul executat la tipografia USM.
Indice – 21596
Tiraj 4600
Com. 102/13 sp